

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI**

Seduta tat-30 ta' Marzu, 2011

Citazzjoni Numru. 15/2009

**L-Avukat Dottor Joseph Schembri
bhala mandatarju specjali tal-assenti B C u C sive D
vs
Direttur tar-Registru Pubbliku**

Il-Qorti,

Rat ir-rikors gumentat li permezz tieghu l-atturi ppremettew: [1] li skond certifikat mahrug fis-6 ta' Ottubru 2008 mill-Ministry of Interior, Naturalization and Residency Administration ta' Dubai, United Arab Emirates, debitament attestat mill-Ministru tal-Gustizzja ta' Dubai, ir-rikorrent B C huwa kkunsidrat li akkwista d-domicilju ta' l-istat tal-United Arab Emirates; [2] li fit-termini ta' ittra datata 27 ta' Settembru 2008 mahruqa fuq il-firma tal-Avukat Abdyullah Taleb Mohammed, jirrizulta li "l-istess rikorrenti huma" domiciljati f' Dubai u ghalhekk kienu jikkwalifikaw, ghall-istess pajjiz, biex japplikaw u jottjenu l-istat ta'divorzju skond il-ligi ta' dak il-pajjiz; [3] li

permezz ta' sentenza moghtija mill-Qrati ta' Sharia, Prima Istanza, ta' Dubai [fit-22 ta' Gunju 2008] ir-rikorrenti gew dikjarati rrevokabbilment divorzjati; [4] li l-zball fit-traduzzjoni tal-kelma 'separation' flok 'divorce' gie konfermat, u rettifikat mit-tradutturi ta' l-istess sentenza; [5] li c-certifikat numru 31509/2008 mahrug mill-istess Qorti jikkonferma li r-rikorrenti huma rrevokabbilment divorzjati; [6] li l-imsemmija sentenza għaddiet in gudi kat stante li r-rikorrenti C sive D C ma ressqitx appell minnha; [7] li l-intimat baqa' jirrifjuta li jirregistra din is-sentenza fir-Registru Pubbliku Malta, "jekk mhux wara li tigi ottenuta sentenza mill-qrati taghna."; għalhekk qedin jitolbu li din il-Qorti [1] tirrikonoxxi l-imsemmija sentenza; u [2] tordna li l-intimat jirregistra l-istess fir-Registru Pubbliku ta' Malta, sabiex l-istat ta' divorzju bejn ir-rikorrenti jigi debtiament rikonoxxut mill-istat Malti; bl-spejjez;

Rat ir-risposta guramentata li biha l-intimat, wara li ssolleva eccezzjoni ta' natura proceduri li giet sorvolata bil-korrezzjoni ordnata minn din il-Qorti fis-17 ta' Frar 2009, eccepixxa; li l-imsemmija decizjoni ma tissodisfax ir-rekwiziti ta' l-artikolu 33 tal-Kap.255; li d-decizjoni in kwistjoni ma tikkostitwix pronunzjament ta' qorti ta' pajjiz li fih wahda mill-partijiet kienet domiciljata jew cittadina, peress li jezistu cirkustanzi li għadhom jorbtu lill-partijiet ma' Malta; huma kienu biss residenti f' Dubai u mhux domiciljati, u "qatt ma abbandunaw id-domicilju ta' origini taghhom li huwa Malta, u wisq anqas qatt ma kellhom l-intenzjoni li jaqtghu kull legami ma' Malta."; li l-intimat m' ghandux jigi assoggetta għal xi spejjez, anke in fista tal-fatt li kieku kellha ssir ir-registrazzjoni mitluba c-cirkostanzi tal-kaz jesigu li tali registrazzjoni ta' decizjoni estera f' cirkostanzi kontenzjuzi bħal dawk odjerni għandha ssir biss bis-sahha ta' 'exequatur' ta' qorti kompetenti wara li tkun għarblet il-fatti rilevanti;

Rat l-atti kollha tal-kawza, inkluzi l-affidavits prezentati;

Semgħet ix-xhieda bil-gurament;

Ikkunsidrat;

L-Azzjoni

Illi permezz ta' l-azzjoni odjerna l-atturi qed jitolbu li [1] din il-Qorti tirrikonoxxi s-sentenza fuq indikata mahruqa mill-imsemmija qorti estera; u [2] kasegwenzjalment tordna r-registrazzjoni taghha fir-Registru Pubbliku ta' Malta.

Minn naha tieghu l-konvenut jsostni li ma jezistux ir-rekwiziti kontemplati fl-artikolu 33 tal-Kap.255 sabiex dik is-sentenza tigi rikonoxxuta Malta.

Il-Fatti

Illi mill-provi jrrizulta pacifiku li l-partijiet izzewwgu f' Malta fl-20 ta' Settembru 1986.

Fis-sena 1996 huma, flimkien ma' binthom, allura minorenni, marru Dubai fejn jiddikjaraw li ghadhom jirrisjedu sallum.

Fil-11 ta' Marzu 2008 huma ffirmaw f' Malta kuntratt ta' separazzjoni personali.

Fil-11 ta' April 2008 iffirmaw f' Dubai kuntratt ta' divorzju; li gie approvat mill-Qorti ta' Dubai permezz ta' sentenza moghtija fit-22 ta' Gunju 2008, liema sentenza hija defenittiva.

Fit-28 ta' Lulju 2008 l-atturi, permezz tal-legali taghhom f' Malta, applika ghar-registrazzjoni ta' din is-sentenza fir-Registru Pubbliku ta' Malta; izda dina giet rifjutata mir-Registratur li jqis li l-atturi ghadhom domiciljati Malta.

Provi Atturi

Illi l-atturi jsostnu li huma kienu biddlu d-domicilju ta' l-organi taghhom meta telqu minn Malta u marru jirrisjedu Dubai ghal tnax-il sena, u li ghalhekk id-domicilju taghhom fiz-zmien id-divorzju, u illum, huwa Dubai.

In sostenn ta' din it-tezi huma ressqu bhala prova principali c-certifikat mahrug mill-Ministeru ta' l-Intern fis-6 ta' Ottubru 2008¹, li jiccertifika li l-attur B C "has his legal

¹ Fol.4

domicile in the United Arab Emirates since 1996 were he had a number of employment visas issued.” Fl-istess certifikat hemm specifikat li “This certificate was given for the purpose of confirming the legal domicile of the certificate holder in the United Arab Emirates.”

L-atturi ukoll, prezentaw l-affidavits taghhom fejn in sostanza jghidu li huma kienu telqu minn Malta, u marru Dubai fejn ilhom jirrisjedu ghal numru ta' snin, u, filwaqt li t-tifla taghhom iddecidiet li tirritorna lura Malta fis-sena 2007, “ahna bqajna Dubai minghajr ebda ntenzjoni li nabbandunaw id-domicilju ta' l-ghazla taghna, minhabba l-fatt li r-residenti taghna kif ukoll l-attivitá tax-xoghol tieghi jinsabu hemmhekk.”²

L-attur jghid li hu m' ghandux intenzjoni li jirritorna lura Malta, u jispjega li hu ma ddisponiex mill-investment li ghandu f' Malta bil-hsieb li jhallu kollox lit-tifla wara li jigu neqsin huma.

B' risposta ghall-oggezzjoni tal-konvenut, u l-konsiderazzjonijiet imressqa minnu, l-attur spjega li huwa kien zamm l-karta' ta' l-identita' Maltija peress li kellu bzonnha biex jirrinova l-passaport Malti. Barra minnhekk huwa ghandu wkoll karta ta' l-identita' ta' Dubai li tinghata biss lill-istrangieri jekk ikunu domiciljati f' dan il-pajjiz.

Dwar il-kumpanija tieghu registrata Malta, huwa jghid li din kienet giet iffurmata fl-24 ta' Settembru 1984, imma waqfet l-operazzjonijiet kummercjali taghha meta l-atturi ghazlu li jiehdud-domicilju f' Dubai, u di fatti fis-sena 2001 din il-kumpanija giet maqtugha mir-registrazzjoni tal-VAT. Jghid li bhal hafna strangieri domiciljati f' pajjizi ohrjan, huma ghandhom kumpanija registrata Malta.

Illi l-attrici ma kellhiex introjtu wara s-sena 1995, u ma hallsitx ebda kontribuzzjonijiet tas-Sigurta' Socjali minn dan il-perijodu 'l quddiem, peress li wara dan il-perijodu kienet tghix u domiciljata f' Dubai. Minn naha tieghu, huwa kien baqa' jhallas dawn il-kontribuzzjonijiet f' Malta peress

² Affidavit attur – fol.53

li kien diga'hallas ammont sostanzjali fil-passat, u f' Dubai ma kienx hemm din l-iskema.

Illi t-tifla tagghom attendiet f' Dubai l-iskola primarja, sekondarja u terzjarja.

Illi dwar il-proprjeta' li ghandhom f' Malta, l-attur spjega li dawn l-immobbli kollha nxtraw bejn is-snin 1984 u 1988, u li huma ma ddisponewx minnhom peress li z-zewg partijiet ser jhalluhom lit-tifla tagghom li rritornat tghix Malta. Inoltre, il-qabar ma ddisponiex minnu, ghar-ragunijiet sentimentali.

Rigward is-sehem indiviz li l-attrici xtrat minghand hutha fis-7 ta' Frar 2008 ta' post f' Rahal il-Gdid, wirt ta' missierha, huwa jispjega li dan l-akkwist sar b' investiment "dejjem fl-interess tat-tifla." Hija nizlet l-indirizz taghha f' Malta tal-kuntratt peress li ma tistax turi ndirizz barrani fuq l-istess dokument.

L-attur jghid li originarjament fis-sena 1996, meta huma ghazlu Dubai bhala il-post tad-domicilju tagghom, huma qatt ma kellhom f' rashom li z-zwieg tagghom kien ser jispicca, daqstant iehor ma kellhom ebda ntenzjoni li jmorru f' dan il-pajjiz ghal skop ewlieni biex ingibu d-divorzju f' pajjiz barrani.

Provi Konvenut

Il-konvenut ressaq provi li l-atturi ghad ghandhom diversi proprjetajiet hawn Malta registrati fuq isimhom, li pero' kienu gew akkwistati qabel ma huma telqu lejn Dubati. Dawn jinsabu elenkati fid-deposizzjoni ta' Peter Barbara.³

Illi fis-26 ta' Settembru 2008 l-attrici akkwistat sehem indiviz ta' proprjeta' f' Malta provenienti mill-wirt ta' missierha. Fuq dan l-att l-attrici ddikjarat li toqghod fil-Villa Fontaine, Triq Daniel Sammut, Hal Lija.

³ Vol.1 Fol.72 *et seq.*

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi fis-7 ta' Frar 2008 saret dikjarazzjoni causa mortis⁴ f' Malta u fuq l-att relattiv l-attrici ddikjarat ir-residenza taghha bhala Hal Lija.

Illi fil-11 ta' Marzu 2008 il-partijiet ghamlu testment⁵ unica carta f' Malta, li fih huma ddidkjaraw li huma "residing in Lija".

Illi fil-16 ta' Meju 2008 l-attur ghamel testment⁶ iehor f' Malta, li fih iddikjara li huwa "residenti Lija."

Illi l-partijiet baqghu registrati bhala votanti f' Malta sakemm, fil-mori tal-proceduri, l-attrici tnehhiet minn fuq ir-registru f' Ottubru 2009, filwaqt li l-attur tnehha, fuq rikjesta tieghu, f' April 2010.⁷

Illi z-zewg partijiet baqghu jzommu l-passaport Malti, u fuq l-applikazzjonijiet li saru ghar-rinovament ta' dawn il-passaport, fis-sena 2006, huma ndikaw l-indirizz taghhom bhala "Fontaine" Triq Daniel Sammut, Hal Lija.⁸

Illi l-atturi ghandhom kumpanija registrata Malta, li sussegwentement din dahret fuq isem l-attur biss, u li fil-Memorandum and Articles of Association rivedut fil-11 ta' Marzu 2008, id-direttur gie ndikat bhala l-attur li joqghod "Fontaine" Daniel Sammut Street, Lija.⁹

Illi permezz ta' din il-kumpanija, l-attur jinnegozja f' Malta, jdhahhal id-director's fees f' Malta, u jhallas it-taxxi f' Malta fuq l-istess.

Konsiderazzjonijiet tal-Qorti

Illi in tema legali¹⁰ huma opportuni s-segwentii osservazzjonijiet:

⁴ Vol.1 – fol.163

⁵ Vol.1. – fol.164

⁶ Vol.1 – fol. 155

⁷ Vol.1 – fol.168; Vol.2 – fol.216

⁸ Vol2. – fol.217

⁹ Vol.1 – fols.184 *et seq.*

¹⁰ Ref. **Cheshire** [2008] – Private International Law *pgs.157 et seq.* – ara kazistika hemm citata

[1] illi biex jigi akkwistat id-domicilju ta' l-ghalza huwa mehtieg li jikkonkorru zewg rekwiziti: dak tar-residenza fil-pajjiz koncernat bhala abitant ta' dak il-pajjiz; u l-intenzjoni li tirisjedi f' dak il-pajjiz "permanently or indefinitely".

[2] Illi l-oneru tal-prova jirrisjedi fuq minn qed jallega t-tibdil fid-domicilju tieghu.

[3] Illi l-oneru tal-prova li persuna abbandunat id-domicilju ta' l-origini taghha, huwa akbar mill-oneru tal-prova tat-tibdil ta' domcilju ta' l-ghazla.¹¹

Inoltre jinsab ritenut fil-gurisprudenza¹² nostrana li mhux bizzejjed li wiehed ikun siefer, anke flimkien mal-familja tieghu, biex jista' jinghad li hu biddel id-domicilju tieghu; billi hu maghruf illi mhux il-qaghad twil f' pajjiz barrani, ghal motivi ta' kummerc jew xoghol, anke jekk ikun ha mieghu l-familja, imma jehtieg li jirrizulta bi provi precizi u konkludenti li hu ma ghandu ebda intenzjoni li jirritorna.

Illi fil-kaz in dizamina jirrizulta pacifiku li l-partijiet, flimkien ma' binthom, kienu telqu minn Malta fis-sena 1996 lejn Dubai fejn dam jirrisjedu ghal perijodu twil; u fis-sena 2008 huma ffirmaw kuntratt ta' divorzju, approvat mill-Qorti f' dak il-pajjiz, wara li l-attur kien ottjeni mill-Ministeru ta' l-Intern ta' dak il-pajjiz, li fis-sena 2008 iccertifika li l-attur "has his legal domicile in the United Arab Emirates since 1996"¹³

Illi din il-Qorti wara ezami tal-provi u debita riflessjoni, hija tal-fehema li t-talbiet attrici ma jistghux jintlaqghu, stante li ma jirrizultax sodisfacentement provat li l-atturi, jew wiehed minnhom, meta marru jirrisjedu Dubai, u meta kienu baqghu jirrisjedu Dubai, fil-fatt dawn kellhom l-intenzjoni li jabbandunaw id-domicilju ta' l-origini taghhom, cioe' Malta.

¹¹ Ibid. pg.170

¹² *PA[JCC] Joseph Mifsud Bonnici vs Av.Dr.George Degaetano [1959][Vol.XLIII.II.813*

¹³ Vol.1 – fol.4

Kopja Informali ta' Sentenza

Din il-konkluzjoni hija bazata fuq is-segwenti konsiderazzjonijiet, mehudin flimkien:

- [1] Illi l-partijiet zammew diversi proprjetajiet f' Malta li kienu akkwistaw qabel ma telqu;
- [2] Illi l-partijiet zammew il-passaport Malti u rrinovawh fis-sena 2006;
- [3] Illi l-atturi, u sussegwentement, l-attur wahdu ghandu kumpanija registrata Malta, li minnha ghandu ntrojt, u li jhallas taxxa fuq l-istess;
- [4] Illi l-attur baqa' jhallas il-kontribuzzjonijiet ta-Sikurta' Socjali f' Malta;
- [5] Illi, u din hija l-izjed prova qawwija, kemm fil-Memorandum and Articles of Association tal-kumpanija li gew riveduti fis-sena 2008, kemm fl-atti pubblici li l-partijiet, f'imkien u separatament, ghamlu f' Malta fis-sena 2008, dawn dejjem iddikjara r-residenza taghhom bhala Malta, u precizament Hal Lija [fejn ghandhom il-villa taghhom].

Ghalhekk il-Qorti thoss li l-atturi ma rnexxielhom jipprovaw sodisfacentement li meta huwa telqu lejn Dubai, jew fiz-zmien li kienu jirrisjedu f' Dubati, huma kellhom l-intenzjoni li jabbandunaw id-domicilju taghhom f' Malta.

Illi rigward ic-certifikat mahrug mill-Ministru ta' l-Intern f' Dubai, il-Qorti tosserva li, ghalkemm dan huwa element ta' prova li jimmerita konsiderazzjoni qawwija, izda mill-banda l-ohra, dan jirrifletti konkluzjoni ta' entita' amministrattiva jew eżekuttiva, liema konkluzjoni hija bazata fuq informazzjoni fornuta mill-attur lil din l-awtorita' kompetenti, u li din il-Qorti jew Qorti ohra, ma kellhiex l-opportunita' li tezamina l-istess sabiex tasal ghall-konkluzjoni jekk verament kienx hemm tibdil fid-domicilju. Bhala eżempju, jigi osservat li ma jirrizultax provat li l-imsemmija awtorita' kompetenti, meta harget l-imsemmi certifikat, kellha ghad-dispozizzjoni taghha l-informazzjoni kollha mressqa quddiem din il-Qorti dwar l-assi tal-partijiet f' Malta, u wkoll dwar il-fatt li fil-kuntratt li fuqhom kienu deheru l-partijiet, u li saru qabel ma hareg l-imsemmi certifikat, dawn indikaw l-indirizz taghhom bhala Hal Lija

Kopja Informali ta' Sentenza

Dan premiss u kkunsidrat il-Qorti hija tal-fehema li c-cirkostanzi ta' l-atturi ma jinkwadrawx fid-dispost ta' l-artikolu 33 tal-Kap.255, stante li ma jirrizultax provat li s-sentenza tal-qorti barranija kienet inghatat minn qorti tal-pajjiz "li fih xi wahda mill-partijiet fil-procediment tkun domiciljata [jew tkun cittadin]."

Decide

Ghal dawn il-motivi tiddeciedi billi tichad it-talbiet ta' l-atturi; bl-ispejjez.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----